

Genel Değerlendirme

Finansal İstikrar Raporunun son sayısının yayımlanması sonrasındaki dönemde küresel piyasalardaki oynaklığın arttığı gözlenmektedir. Finansal sistemin sağlamlığını artırmak ve döngüsel hareketlere duyarlılığını azaltmak amacıyla, TCMB ve diğer ilgili otoriteler gerekli görülen yapısal tedbirleri almaya devam etmektedir. Bu doğrultuda finansman şirketleri zorunlu karşılık kapsamına alınmış, ihracat reeskont kredilerinin kullanımını artıracak düzenleme değişikliklerine gidilmiştir. Daha önce ilan edildiği üzere, mevcut durumda izleme evresinde olan kaldıraça bağlı zorunlu karşılık uygulaması da 2014 yılından itibaren hayata geçirilecektir. Bu dönemde BDDK yurt içi tasarrufların artırılması ve tasarrufların üretken alanlara yönlendirilmesi amacı doğrultusunda bireysel kredilerdeki artışı sınırlayarak kredilerin dağılımını firma kredileri lehine çevirebilecek bir takım düzenlemeler yapmıştır. BDDK, yurt içi mevzuat ve düzenlemelerin Basel III'e uyumlaştırılmasına yönelik çalışmalarına devam etmektedir. Bu düzenlemeler bankacılık sisteminin sermaye yapısının şoklara karşı dayanıklılığını artıran ve kredilerin döngüsel oynaklığını azaltan özellikleriyle finansal istikrar açısından önem taşımaktadır.

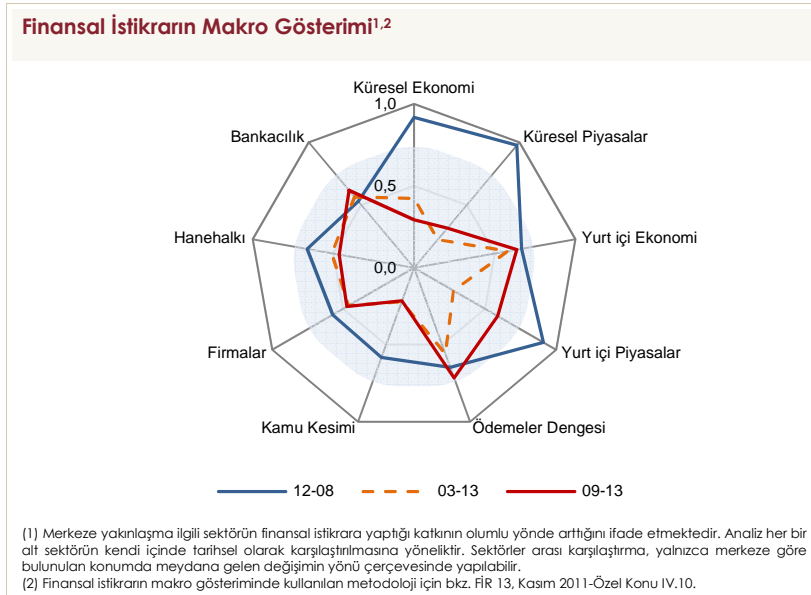
Mevduat dışı fonlama miktarını son dönemde önemli ölçüde artıran ve kredi-mevduat oranı yüzde 110'un üzerine çıkan Türk bankacılık sektörü, Mayıs sonrası süreçte dış borçlarını uygun maliyetlerle yenileyebilmiştir. Sektörün yabancı para likit aktifleri, kısa vadeli dış borçlarının yarısına yakınına karşılayacak düzeyde bulunmakta, bu durum sektörün kısa vadeli dış şoklara karşı dirençli bir mali bünyeye sahip olduğunu göstermektedir. Bankaların güçlü likidite pozisyonlarını zafiyete uğratmayacak şekilde temkinli bir büyüme stratejisi izlemeleri sektörün görünümünü daha da iyileştirecektir.

Türkiye, gelişmekte olan ülkeler içinde 2009 yılından bu yana kredi/GSYİH oranı en çok artan ülkelerden biridir. 2012 yılı son çeyreğinden bu yana bakıldığında da Türkiye yüksek kredi büyümesi ile benzer ülkeler arasında öne çıkmaktadır. Söz konusu artışta, özellikle yabancı para kredilerde, özelleştirme ve kamu altyapı yatırımlarına bağlı olarak kullanılan proje finansmanı kredileri önemli bir paya sahiptir. Ayrıca, tarihi düşük seviyelere gerileyen faiz oranlarının ve vadelerdeki uzamanın, başta konut ve ihtiyaç kredileri olmak üzere kredi talebini artırdığı görülmektedir. Küresel oynaklığın artış eğiliminde olduğu yeni dönemde kredi büyüme hızının makul seviyelerde gerçekleşmesinin finansal istikrara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, kredi büyümesi ve kompozisyonuna yönelik BDDK tarafından alınmakta olan tedbirler olumlu karşılanmaktadır.

Aktif kalitesi ve sermaye yeterliliği açısından bankacılık sektörü güçlü yapısını korumaktadır. Tahsili gecikmiş alacak oranları 2013 yılı boyunca yatay seyretmiş, 2011 yılından itibaren yükseliş eğilimindeki çeklerin karşılıksız çıkma oranı ise yıl içinde kademeli bir şekilde düşmüştür. Sermaye yeterliliği rasyoları risk ağırlıklı aktiflerdeki güçlü artışa bağlı olarak yıl içinde 200 baz puana yakın azalmış olsa da, değişik şok senaryoları altında oluşabilecek zararları karşılayacak kadar yüksek bir seviyededir.

Firmalar kesiminin son yıllarda küresel likidite bolluğunun da etkisiyle gerek doğrudan yurt dışından gerekse yurt içi bankalardan sağlanan kredilere erişiminin kolaylaştığı değerlendirilmektedir. Nitekim 2012 yılı sonlarından itibaren, ticari kredilerde hızlı bir artış gözlenmiştir. Firmaların yılın ikinci yarısında da yurt dışı borç yenilemede bir sorun yaşamamaları firmaların risk yönetimi açısından olumlu bir göstergedir.

Hanehalkı tasarruflarının artması ülkemiz ekonomik büyümesinin sağlıklı bir biçimde finanse edilebilmesi için önem taşımaktadır. Veriler hanehalkı tasarruf oranının düşmeye, hanehalkı yükümlülüklerinin varlıklarına oranının ise artmaya devam ettiğini göstermektedir. Bireysel emeklilik sisteminde tanınan teşvikler başta olmak üzere yapısal önlemlerle tasarruf oranlarının artırılması hedeflenmektedir. Öte yandan, yabancı para cinsinden tüketici kredisi kullandırılmaması ve tüketici kredilerin tamamına yakınının sabit faizli olması hanehalkının mali yapısının şoklara dayanıklılığını artırmaktadır. Bunların dışında hanehalkının mali durumu ve finansal sistemin istikrarı açısından en önemli parametre borçluluk düzeyinin gelire kıyasla makul bir seviyede bulunmasıdır. Dolayısıyla borç-gelir oranının yakından izlenmesi gerek yurt içi tasarruflar açısından gerekse finansal istikrar açısından önem arz etmektedir. BDDK tarafından yakın zamanda kredi kartlarına dönük yapılan düzenlemelerin bu amaca katkı sağlaması beklenmektedir.

Yapılan değerlendirmeler çerçevesinde, ülkemizde finansal istikrara ilişkin gelişmelerin şematik yansımalarına yukarıdaki makro gösterimde yer verilmiştir. Buna göre son altı aylık süreçte, küresel ekonomi olumlu yönde gelişirken, küresel piyasalarda sınırlı bir kötüleşme söz konusudur. Aynı dönemde küresel sermaye akımlarındaki oynaklığa bağlı olarak kur ve faiz oranlarındaki oynaklığın da arttığı gözlenmiştir. Bununla birlikte, hanehalkında görülen iyileşmenin yanı sıra firmalar ve bankacılık sektöründeki olumlu görünüm korunmuştur.